

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Vikbolandsskolan 2 i Norrköping kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att senast den **16 december 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Norrköpings kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det finns tydliga, fungerande och hos personalen förankrade rutiner i enlighet med skollagen för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.
- Rektorn ska se till alla lärare anmäler till rektorn om de har elever som, trots att extra anpassningar har getts, riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Rektorn ska se till att elever i behov av särskilt stöd ska ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Norrköpings kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att eleverna har en skolmiljö som präglas av studiero.
- Rektorn ska se till att all personal på skolenheten alltid anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Norrköpings kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsans samtliga kompetenser används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas kunskapsutveckling mot utbildningens mål.
- Rektorn ska se till att skolbiblioteket används i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att Vikbolandsskolan 2 inte uppfyller författningarnas krav avseende arbetet kring särskilt stöd. Elevernas eventuella behov av särskilt stöd anmäls inte alltid till rektorn och rutinerna för anmälan är inte förankrade i verksamheten. Vidare behöver ansvariga på skolan utreda elevers behov av särskilt stöd skyndsamt för att tillse att eleverna får det stöd i den omfattning som behövs för att de ska nå målen för utbildningen.

Vidare framgår av tillsynen att eleverna inte har studiero på alla lektioner. Av Skolinspektionens tillsyn framgår också att alla uppgifter om kränkande behandling inte anmäls till rektorn. Rutinen för anmälan om kränkande behandling behöver tydliggöras och tillämpas av samtlig personal så att rektorn och huvudmannen får kännedom om dessa och i sin tur skyndsamt utreda omständigheterna kring anmälan. Anmälningsplikten är direkt kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna och vid behov vidta åtgärder.

Vikbolandsskolan 2 behöver också se till att elevhälsan främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan behöver tillsammans med skolenhetens personal vara med i arbetet med att skapa goda lärandemiljöer för elevernas kunskapsutveckling och för elevernas personliga utveckling.

Avslutningsvis visar tillsynen att biblioteket inte används i undervisningen så att det fyller den funktion som är tänkt enligt skollagen.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Anmälan till rektorn och utredning av behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister när det gäller att anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Det framkommer också att det saknas tydliga och förankrade rutiner för hur en anmälan och utredning av särskilt stöd ska göras. Bristerna medför sammantaget att det finns en risk för att inte alla elever som är i behov av särskilt stöd får det, vilket påverkar elevernas möjlighet att nå målen för utbildningen.

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Samråd ska även ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11, avsnitt 2.8, framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40, s. 24) med kommentarer om arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att rektorn ansvarar för att det finns tydliga och fungerande rutiner på skolenheten för vad som gäller när till exempel lärare och övrig skolpersonal uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn har ett ansvar för att se till att personalen känner till och följer de här rutinerna. Vidare framgår (s. 36) att det är rektorn som ansvarar för att det finns fungerande rutiner på skolenheten för att utarbeta och dokumentera åtgärdsprogram.

Det saknas tydliga och förankrade rutiner för hur en anmälan och utredning av särskilt stöd ska göras. Vidare finns brister när det gäller att anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att rutinen för lärarna att anmäla elever till rektorn för utredning av särskilt stöd är genom mötesforumet som kallas *En-väg-in-möten* och via blanketten *Anmälan till rektor*. Rektorn uppger dock att det inte sker någon utredning av behov av särskilt stöd om läraren vid

anmälan tror att eleven kommer att kunna nå kunskapskraven till årskurs 6. I de ärendena fortsätter de extra anpassningarna och det görs inte någon utredning av elevens behov av särskilt stöd. Vidare uppger rektorn att det sker en utredning av behov av särskilt stöd vid omfattande problematik men inte om en elev inte utvecklas i riktning mot kunskapskraven enbart i något ämne. Av intervju med elevhälsan framgår att det är otydligt vem som ska göra vad i stödprocessen. Det fattas heller inte alltid beslut om huruvida elever är i behov av stöd eller inte efter att en anmälan har gjorts och det framgår inte alltid hur långt stödet ska vara eller när uppföljning och utvärdering ska ske.

Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister avseende arbetet med att ge elever särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs. Då inte alla elever som inte når kunskapskraven anmäls till rektorn och därför inte heller utreds för behov av särskilt stöd finns en risk att elever som kan vara i behov av särskilt stöd inte får det, vilket påverkar elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen.

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr11, avsnitt 2.8, framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Det finns elever som inte får det särskilda stöd som de är i behov av. Elevhälsan uppger under intervju att det finns elever som inte får det stöd som de är i behov av då det saknas utredningar och uppföljning av stödbehov. Av intervjuer med lärare framgår att det finns elever som inte får sitt särskilda stöd i den form som utredningen visat att de är i behov av. Rektorn uppger under intervju att det kan ta tid innan elever ges särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vikbolandsskolan 2 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. I vissa årskurser och ämnen saknar eleverna studiero. De brister som framkommit inom området extra anpassningar och särskilt stöd riskerar även att påverka studieron på lektionerna negativt. Bristerna påverkar även i hög grad elevernas möjligheter att nå kunskapskraven.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr11, avsnitt 2.8, framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 319 f.) betonas att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön, till exempel genom att medverka i utarbetandet av ordningsregler. Vidare framgår av förarbetena att det förebyggande arbetet är centralt. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan.

Det är inte studiero för eleverna i alla ämnen. Av såväl insänd verksamhetsredogörelse som av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att det inte alltid råder studiero på lektionerna. Studieron varierar mellan olika grupper, olika ämnen och mellan olika lärare. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer ägnar sig flera elever åt annat än arbetsuppgifterna större delen av lektionen. Flera elever talar högt med varandra vid upprepade tillfällen vilket inte följs upp av läraren under lektionen.

Arbete för att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Tillsynen visar att inte alla fall av kränkande behandling anmäls till rektorn. Bristen medför att vid de enskilda ärenden där elever utsatts för kränkande behandling riskerar huvudmannen att inte kunna ta sitt ansvar att skyndsamt utreda och vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionen kan vidare konstatera att skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2018/2019, dokumentet Plan mot diskriminering och kränkande behandling, inte uppfyller kraven i skollagen. Detta bidrar till en otydlighet gällande när en anmälan om kränkande behandling ska göras till rektorn.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av skollagen framgår också att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr11, avsnitt 2.1 framgår att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper.

Uppgifter om kränkande behandling anmäls inte alltid till rektorn. Av lärarintervjuer framgår att det finns lärare som alltid gör anmälningar, men också lärare som beskriver att allt inte anmäls. Elever uppger under intervju att alla lärare inte alltid reagerar vid kränkningar. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer sker flera kränkningar mellan elever och dessa kränkningar hanterades inte av den undervisande personalen under lektionen.

I skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2018/2019, dokumentet Plan mot diskriminering och kränkande behandling, vilken Skolinspektionen tagit del av, är det tydligt om alla kränkningar ska anmälas. Av planens åtgärdstrappa vid kränkningar framgår att anmälaren kontakter vårdnadshavare vid allvarlig kränkning och att det först är vid upptäckt av mönster vid kränkningar som rektorn tar beslut om vidare utredning. Även i planens konsekvenstrappa står att anmälan till rektorn ska ske först om kränkningar fortsätter.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vikbolandsskolan 2 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Genom att elevhälsans arbete inte främst är förebyggande och hälsofrämjande får eleverna inte det stöd att tillgodogöra sig utbildningen som de har rätt till.

Av skollagen framgår att det för eleverna ibland annat förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skol-läkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal

med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Vidare följer att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan beskriver att de olika professionerna har gjort enskilda hälsofrämjande och förebyggande insatser. Av intervju med elevhälsan framgår dock att de främst arbetar åtgärdande med elevärenden och att de gemensamma diskussionerna till stor del handlar om när något har hänt i klasserna. Även av intervju med lärare framgår att elevhälsan främst arbetar åtgärdande.

Skolbibliotek

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i hur skolan använder skolbiblioteket som stöd för elevernas lärande. Utredningen visar att biblioteket inte används i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Detta medför att förutsättningarna för eleverna att själva söka och utveckla kunskaper begränsas samt att eleverna saknar en viktig resurs för att stimulera intresset för läsning och litteratur och för att stödja dem i deras lärande och kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek.

Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11, avsnitt 2.8, framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. Vidare framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 284) framgår att organisering av skolbiblioteksverksamheten ska vara flexibel, men att ett skolbibliotek bör vara en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande. Vidare framgår att skolbiblioteket är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. I förarbetena anges också att skolbiblioteket spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur, samt för att tillgodose elevernas behov av material för utbildningen.

Skolbiblioteket används inte i den pedagogiska verksamheten. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att det finns ett folkbibliotek i skolans lokaler och att det finns en plan för hur samarbetet mellan skolan och biblioteket ska fungera. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår dock att biblioteket enbart används av enstaka lärare i undervisningen. Av elevintervjuerna framgår att eleverna inte har använt sig av något bibliotek i undervisningen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Vikbolandsskolan 2 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norrköpings kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norrköpings kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norrköpings kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Lena Stadler

Beslutsfattare
Signerat av: Lena Stadler

X Alexander Aleryd

Föredragande
Signerat av: Alexander Aleryd

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Vikbolandsskolan 2

Skolinspektionen

Beslut

2019-09-10

Dnr 31 - SI 2019:6318

10 (10)

Fakta om Vikbolandsskolan 2

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Norrköpings kommun under våren 2019. Vikbolandsskolan 2 besöktes av Skolinspektionen den 28–29 maj, 3–4 juni och den 11 juni 2019. Tillsynen har omfattat områdena Undervisning och lärande, Extra anpassningar och särskilt stöd, Bedömning och betygssättning, Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling, Grundläggande förutsättningar för skolenheten samt Styrning och utveckling av verksamheten.

Huvudman för Vikbolandsskolan 2 är Norrköpings kommun. I skolenheten går 237 elever i årskurserna 1–6 under läsåret 2018–2019. I skolenhetens förskoleklass går 23 elever. Vikbolandsskolan 2 leds av en rektor och vid skolenheten arbetar 32 lärare uppdelade i två arbetslag.

Måluppfyllelse

Måluppfyllelse årskurs 3

Av Vikbolandsskolans egen redovisning av kunskapsresultat, våren 2018, framgår att 89 procent av flickorna och 77 procent av pojkarna i årskurs 3 bedömdes ha nått godtagbara kunskaper i ämnet svenska. För ämnet matematik bedömdes 83 procent av flickorna och 77 procent av pojkarna ha uppnått godtagbara kunskaper. I de naturorienterade ämnena bedömdes samtliga flickor och 85 procent av pojkarna ha uppnått godtagbara kunskaper. I samhällsorienterade ämnena bedömdes 78 procent av flickorna respektive 62 procent av pojkarna ha nått godtagbara kunskaper.

Måluppfyllelse årskurs 6

Av nationell statistik över terminsbetygen, våren 2018, framgår att 71 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i alla ämnen. I alla ämnen utom fyra fick samtliga eller nästan samtliga elever godkända betyg. Lägst var måluppfyllelsen i ämnet engelska där 79 procent av eleverna fick godkända betyg. Samma år var den genomsnittliga betygspoängen högst i ämnet idrott och hälsa (15,3) och lägst i ämnet matematik (10,4). Pojkarna hade lägre genomsnittlig betygspoäng än flickorna i samtliga ämnen. Lägst genomsnittlig betygspoäng hade pojkarna i matematik (8,9) följt av svenska (9,7). I alla ämnen utom idrott och hälsa är den genomsnittliga betygspoängen för eleverna vid Vikbolandsskolan 2 lägre än genomsnittet i riket.